



Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету економіки та
інформаційних технологій



Ю.М. Неговська

РОБОЧА ПРОГРАМА

ФІНАНСИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень підготовки перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і найменування спеціальності)

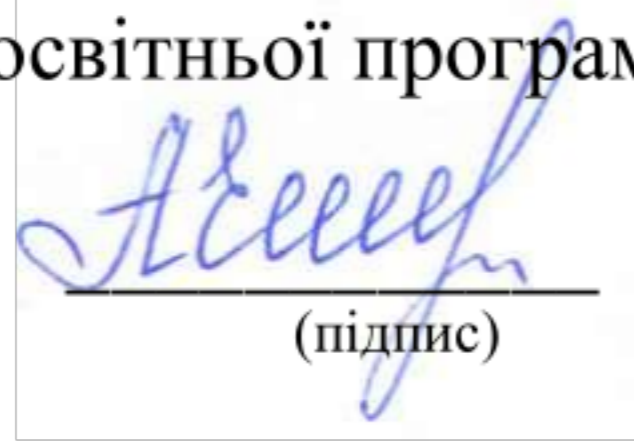
освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни дисципліна професійної та практичної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми



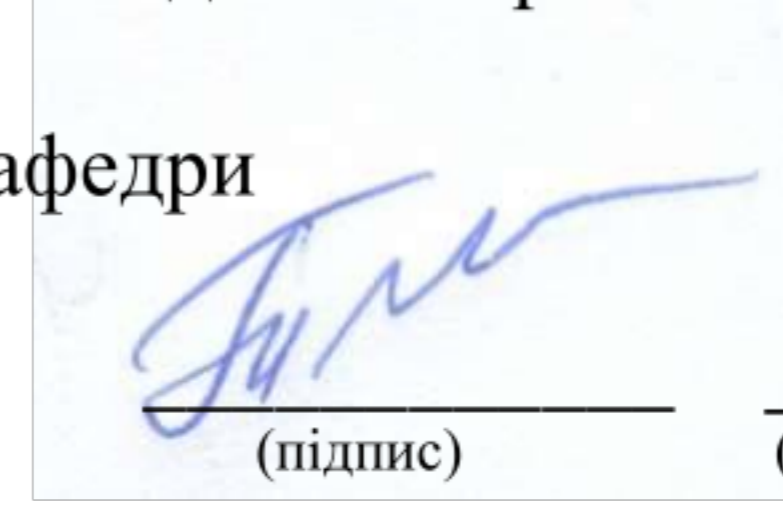
(підпис)

О.М. Антонова
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри



(підпис)

Т.М. Сугак
(прізвище, ініціали)

Розробники:

Неговська Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, управління та адміністрування.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: дисципліна професійної та практичної підготовки

Передумови вивчення навчальної дисципліни: «Фінанси» базується на вивченні таких дисциплін: Політекономії, Мікроекономіки, Макроекономіки, Теорії та історії фінансової системи і одночасно є основою для вивчення дисциплін: Гроші і кредит, Бюджетна система, Податкова система, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, Міжнародні фінанси.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фінанси» є сукупність фінансових відносин, які використовують розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту і національного доходу на макро- і мікро- рівнях.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредити ECTS: із них теоретичний курс 120 годин 4 кредитів ECTS та написання курсової роботи 30 годин 1 кредит ECTS.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси» є надання фундаментальних знань з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, розширення та поглиблення теоретичних знань студентів про фінансову систему держави та практики її розбудови у ринковому напрямі, вивчення порядку формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої складової.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Фінанси» є вивчення сучасних моделей фінансових відносин та особливості розподілу в них фінансових ресурсів, визначення інструментів грошово-кредитного регулювання і умови їх ефективного застосування; аналіз сучасних тенденцій розвитку грошово-кредитної системи, позитивні і негативні наслідки застосування фінансових інструментів адміністративного і ринкового регулювання, виявлення механізмів і канали вилучення з легальної економіки фінансових ресурсів з визначенням можливих засобів їх обмеження; сформульовані основні проблеми і напрями сучасного етапу податкового реформування

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Фінанси» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування

Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	пз	інд	с.р		л	сем	пз	інд	с.р
Змістовий модуль 1.												
Сутність фінансів, фінансова політика, фінансова система												
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	8	2	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 2. Фінансова система	8	2	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 4. Податки і податкова система	10	6	2	-	-	2	10	1	1	-	-	8
Тема 5. Фінанси підприємств	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 6. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система	10	4	2	-	-	4	10	1	1	-	-	8
Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету	10	4	2	-	-	4	10	1	1	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	64	22	11	-	-	31	64	5	4	-	-	55
Змістовий модуль 2.												
Економічний зміст та взаємозв'язок окремих сфер та ланок фінансової системи												
Тема 8. Місцеві фінанси	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 9. Державний кредит та державні цільові фонди	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 10. Фінанси населення	8	2	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 11. Страхування і страховий ринок	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 12. Фінансовий ринок	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 13. Міжнародні фінанси	8	2	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Тема 14. Фінансова безпека	8	2	1	-	-	5	8	1	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	56	14	7	-	-	35	56	5	-	-	-	51
Курсова робота	30	-	-	-	-	30	30	-	-	-	-	-
Усього годин	150	36	18			30	66	150	10	4	-	106

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1.

Сутність фінансів, фінансова політика, фінансова система

Тема 1. СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ, ЇХ ФУНКЦІЇ І РОЛЬ

Фінанси як економічна категорія. Суть фінансових відносин у формуванні системи розподілу ВВП. Характеристика суб'єктів і об'єктів фінансових відносин, існуючих природних протиріч та методів їх подолання. Фінансові категорії і їх взаємозв'язок з іншими економічними категоріями.

Призначення і роль фінансів. Об'єктивні передумови виникнення фінансів, їх специфічні ознаки і необхідність реалізації в умовах товарного виробництва. Основні завдання фінансів і вплив їх виконання на розвиток економіки її структурно-якісну трансформацію.

Сфери фінансових відносин: світове господарство (міжнародні фінанси), макроекономіка (державні фінанси), мікроекономіка (фінанси підприємств), фінансовий ринок. Характеристика внутрішньої побудови фінансової системи України.

Функції фінансів як характеристика їх сутності і призначення. Зміст розподільної функції: характеристика розподілу і перерозподілу створеної вартості, перетворення первинних доходів в доходи кінцевого споживання. Зміст контрольної функції. Інформаційне забезпечення процесу реалізації фінансових відносин на всіх етапах руху грошових коштів, створення системи всеохоплюючого фінансового контролю за дотриманням загально визначених норм. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Моделі фінансових відносин. Вплив моделей розподільних відносин на розвиток суспільного виробництва, приріст фінансових ресурсів, забезпеченість відтворювального процесу, структурну перебудову суспільного виробництва, гармонізацію інтересів суб'єктів економіки. Роль фінансових інструментів в активізації ринкових перетворень.

Тема 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Характеристика фінансової системи, структурна побудова її складових елементів, особливості централізованих і децентралізованих ланок фінансової системи

Роль і призначення децентралізованих фінансів, характеристика фінансів комерційних організацій та фінансів населення.

Управління фінансовою системою, функції і завдання органів фінансового управління, характеристика інфраструктури фінансової системи.

Удосконалення системи управління фінансами, характеристика завдань економічного розвитку, розв'язання яких пов'язано з поліпшенням системи управління фінансами.

Тема 3. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА І ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ

Суть фінансової політики і її вплив на соціально-економічний розвиток держави.

Характеристика типів і видів фінансової політики та інструментів їх реалізації. Основні складові фінансової політики.

Основні завдання фінансової політики і методи їх розв'язання. Стратегія і тактика фінансової політики. Характеристика фінансової політики України на сучасному етапі розвитку.

Фінансовий механізм, його складові елементи, їх призначення та необхідність удосконалення за умов реформування економічних відносин.

Фінансове планування: сутність, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведений фінансовий план держави.

Характеристика фінансових показників, фінансових нормативів, лімітів та резервів.

Система управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління, функції вищих законодавчих і виконавчих органів державної влади з питань управління фінансами.

Фінансовий контроль. Суть фінансового контролю і його значення. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю в Україні. Причини низької дієвості фінансового контролю в Україні і методи її підвищення.

Еволюція поглядів на роль держави у забезпеченні фінансової політики.

Тема 4. ПОДАТКИ І ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Економічна необхідність і сутність податків, основні форми платежів до бюджету.

Функції податків і їх роль у забезпеченні збалансованості фінансових потоків і створенні умов для розвитку економіки.

Елементи оподаткування та класифікація податків. Прямі і непрямі податки, їх принципова відмінність і роль у формуванні податкового навантаження на суб'єкти економіки.

Податкова система України: структурна побудова і етапи становлення, основні вимоги до функціонування.

Характеристика основних форм оподаткування і спрямованості їх дії. Непряме оподаткування: закордонний досвід застосування податку на споживання (ПДВ, податку з продажу та податку з реалізації). Економічні наслідки для економіки України використання податку на додану вартість.

Пряме оподаткування. Характеристика податку на прибуток та прибуткового податку з громадян: порядок та процедура їх визначення в Україні і за кордоном, наслідки дії.

Податки, регулюючі рух товарів: акцизний збір, мито. Порядок оподаткування, призначення, досвід застосування.

Ресурсні платежі, економічне призначення, види платежів, визначення ставок і платників.

Характеристика місцевих податків і зборів, їх роль у розвитку регіонів.

Напрями реформування податкової системи України в контексті Положень Податкового Кодексу.

Тема 5. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації.

Характеристика грошових потоків на підприємстві і процесу формування фінансового результату.

Фінансові ресурси підприємств, їх склад і класифікація, джерела утворення і напрями використання.

Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її утворення і розподіл.

Характеристика результату фінансової діяльності. Балансовий і чистий прибуток. Фактори формування прибутку: обсяги виробництва, ціна, собівартість. Сучасні тенденції зміни фінансової діяльності підприємств і причини цих змін.

Розподіл прибутку. Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку: фонд нагромадження, фонд споживання, резервний фонд.

Оборотні кошти підприємств: економічна суть, джерела утворення, сфера застосування. Основні причини скорочення обігових коштів в Україні.

Основні засоби виробництва, їх вартісна оцінка, порядок відтворення, економічне значення амортизаційних відрахувань.

Принципи організації фінансів комерційних організацій і підприємств: господарська і юридична відокремленість, самоокупність, прибутковість, самофінансування, фінансова відповідальність, матеріальне заохочення.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання. Основні проблеми здійснення приватизації державних підприємств. Оцінка майна об'єктів, що підлягають приватизації і використання отриманих коштів.

Тема 6. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТ І БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Бюджет як економіко-правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільча і контрольна функції бюджету. Роль бюджетного планування в діяльності держави. Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку України і можливості бюджету щодо їх вирішення. Характеристика прийнятого на поточний рік бюджету України.

Бюджетна система, основи її побудови та організації. Характеристика бюджетної системи за структурною побудовою та призначенням її складових елементів. Міжбюджетні відносини.

Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Поняття закріплених і регульованих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, їх значення у збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу, його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів державного і місцевих бюджетів. Проблеми бюджетного планування і бюджетного регулювання та шляхи їх вирішення.

Практика виконання доходної і видаткової частини державного і місцевих бюджетів України.

Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Тема 7. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх структура за напрямками формування. Форми і методи залучення коштів у бюджет, характеристика джерел їх утворення. Класифікація бюджетних доходів і витрат.

Роль державного бюджету у фінансовому забезпеченні економічного й соціального розвитку України. Характеристика доходної частини державного бюджету України за обсягом і структурою.

Видатки державного бюджету. Основні напрями використання бюджетних коштів. Характеристика видаткової частини державного бюджету України, достатності передбачених в ній коштів на розвиток соціальної сфери (культуру, науку, освіту, медицину), виробничі потреби, оборону і державне управління.

Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Необхідність скорочення і можливі джерела покриття. Концепції побудови бюджетної політики. Характеристика бюджетної політики в Україні, економічна необхідність забезпечення збалансованого бюджету.

Змістовний модуль 2

Економічний зміст та взаємозв'язок окремих сфер та ланок фінансової системи

Тема 8. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль в реалізації політики зміцнення економічної самостійності регіонів.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування: економічна база (природні ресурси, муніципальна власність, місцеве господарство) та канали поповнення (податкові надходження).

Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Характеристика неподаткових надходжень у місцеві бюджети. Проблеми достатності доходів місцевих бюджетів і способи їх розв'язання.

Витрати місцевих бюджетів, методи їх планування і соціально-економічна спрямованість. Характеристика структури витрат місцевих бюджетів.

Джерела формування доходів місцевих бюджетів і напрями їх використання, значення у вирішенні завдань розвитку регіонів.

Тема 9. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ ТА ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Форми і види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит, розвиток міжнародного і умовного державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Класифікація державних внутрішніх позик. Обертання частки вкладів у державний кредит. Залучення коштів загальнодержавного фонду. Казначейські позики. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту.

Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових органів. Міжурядові позики, банківські кредити держави, їх значення у фінансовій

підтримці України.

Державний борг, економічна сутність, причини виникнення і наслідки зростання. Капітальний і поточний державний борг, джерела його погашення. Характеристика темпів зростання зовнішнього і внутрішнього боргу України і сучасна концепція управління державним боргом.

Тема 10. ФІНАНСИ НАСЕЛЕННЯ

Сутність фінансів населення, характеристика суб'єктів відповідних фінансових відносин, перелік сімейних грошових фондів цільового призначення.

Особливості реалізації фінансових відносин в сфері фінансів населення, характеристика важелів впливу держави на рівень доходів.

Структура фінансових ресурсів населення, порядок їх утворення, співвідношення оплачуваних і неоплачуваних робіт в сім'ї.

Характеристика доходної частини бюджету домогосподарств, номінальні і реальні доходи, мінімальний споживчий бюджет.

Характеристика витратної частини бюджету домогосподарств, структура витрат, можливості утворення збережень.

Тема 11. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Форми й методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та за ознакою ризику. Принципи обов'язкового й добровільного страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Страхування кредитних і фінансових ризиків, економічна необхідність, значення й види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого обов'язкового й добровільного страхування.

Перестраховування. Необхідність перестраховування для забезпечення сталості страхових операцій. Доходи й витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування страхових сум, відрахування до запасних і резервних фондів. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 12. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Організаційна структура фінансового ринку. Характеристика фінансового ринку за формою ресурсів (ринок грошей і ринок капіталу) та за організацією торгівлі (кредитний ринок і ринок цінних паперів), за стадією руху фінансових ресурсів (первинний і вторинний ринок) та за територіальним розташуванням (міжнародні, національні, місцеві, регіональні фінансові ринки).

Характеристика операцій на фінансовому ринку: кредитування, купівля та продаж цінних паперів, валютний ділінг і факторинг, формування резервних фондів.

Ринок цінних паперів і його інструменти. Поняття акції, облігації, казначейських векселів, депозитних та інвестиційних сертифікатів, комерційних паперів.

Організаційно-правові основи функціонування ринку цінних паперів. Учасники ринку цінних паперів. Порядок реєстрації та обліку цінних паперів. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Інфраструктура фондового ринку та проблеми її створення. Фондова біржа в Україні, її правовий статус, організація і порядок роботи, правила торгівлі, види угод, порядок розрахунків.

Характеристика сучасного стану розвитку фінансового ринку України.

Тема 13. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Характеристика сфери міжнародних фінансів, суб'єкти міжнародних фінансових відносин, порядок утворення фондів міжнародних організацій.

Організаційна структура міжнародних фінансів, характеристика найбільш впливових фінансових організацій, Критерії Європейського Союзу;

Міжнародні фінансові інститути, мета їх утворення, роль і значення в реалізації міждержавних стосунках.

Глобалізація економічних відносин, причини і задачі розширення інтеграційних зв'язків, позитивні і негативні наслідки глобалізації фінансових ринків.

Тема 14. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

Економічний зміст та значення фінансової безпеки у розвитку макроекономічних процесів в окремій країні.

Досвід провідних зарубіжних країн щодо проведення політики фінансової безпеки.

Система показників оцінки економічної безпеки країни за міжнародними стандартами.

Державне управління та динаміка показників щодо оцінки фінансової безпеки в Україні.

Політика фінансової безпеки України в контексті вступу до Європейського співтовариства.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	2	-
2	Тема 2. Фінансова система	2	-
3	Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	2	1
4	Тема 4. Податки і податкова система	6	1
5	Тема 5. Фінанси підприємств	2	1
6	Тема 6. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система	4	1
7	Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету	4	1
8	Тема 8. Місцеві фінанси	2	1
9	Тема 9. Державний кредит та державні цільові фонди	2	1
10	Тема 10 Фінанси населення	2	-
11	Тема 11. Страхування і страховий ринок	2	1
12	Тема 12. Фінансовий ринок	2	1
13	Тема 13 Міжнародні фінанси	2	-
14	Тема 14 Фінансова безпека	2	1
Усього годин		36	10

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність фінансів: об'єкти і суб'єкти фінансових відносин, умови залучення фінансів в грошовий обіг. ▪ Призначення і роль державних фінансів. ▪ Функції фінансів ▪ Моделі фінансових відносин. 	1	-
2	Тема 2. Фінансова система	1	-

	<p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність фінансів: об'єкти і суб'єкти фінансових відносин, умови залучення фінансів в грошовий обіг. ▪ Призначення і роль державних фінансів. ▪ Функції фінансів ▪ Моделі фінансових відносин. 		
3	<p>Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Характеристика типів і видів фінансової політики. ▪ Фінансовий механізм та його складові елементи. ▪ Фінансова політика і роль держави в її забезпеченні. ▪ Фінансова політика України на сучасному етапі економічного розвитку 	1	-
4	<p>Тема 4. Податки і податкова система</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність і функції податків, елементи оподаткування. ▪ Класифікація податків. ▪ Податкова система України. ▪ Форми оподаткування. 	2	1
5	<p>Тема 5. Фінанси підприємств</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність фінансів підприємств і їх функції. ▪ Схема функціонування фінансів підприємств. ▪ Фінансові ресурси підприємств, їх склад і класифікація. ▪ Принципи організації фінансів комерційних організацій і підприємств. ▪ Формування і розподіл прибутку 	2	1
6	<p>Тема 6. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Характеристика і склад державних фінансів. ▪ Соціально-економічна сутність і призначення бюджету. ▪ Бюджетна система і бюджетний устрій. ▪ Процедура складання і прийняття бюджету. ▪ Державні цільові фонди як складова державних фінансів. 	2	1
7	<p>Тема 7. Доходи і видатки державного бюджету</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Характеристика доходів бюджету і джерел їх поповнення. ▪ Видатки та кредитування державного бюджету і їх класифікація. ▪ Бюджетний дефіцит: проблеми скорочення і джерела покриття. ▪ Концепції побудови бюджету 	2	1
8	<p>Тема 8. Місцеві фінанси</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Поняття місцевих фінансів, їх роль в забезпеченні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. ▪ Доходи і видатки місцевих бюджетів. ▪ Міжбюджетні відносини і форми їх реалізації 	1	-
9	<p>Тема 9. Державний кредит та державні цільові фонди</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність державного кредиту і його відмінності від банківського. ▪ Форми і види державного кредиту. 	1	-

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Державний борг. ▪ Управління державним боргом. ▪ Державні цільові фонди 		
10	Тема 10 Фінанси населення План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність державного кредиту і його відмінності від банківського. ▪ Форми і види державного кредиту. ▪ Державний борг. ▪ Управління державним боргом. ▪ Державні цільові фонди 	1	-
11	Тема 11. Страхування і страховий ринок План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Економічна необхідність і роль страхування. ▪ Система основних фондів і джерела їх формування. ▪ Класифікація страхування. ▪ Страховий ринок 	1	-
12	Тема 12. Фінансовий ринок План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Сутність і значення фінансового ринку. ▪ Характеристика основних операцій на фінансовому ринку. ▪ Ринок цінних паперів і його розвиток в Україні 	1	-
	Тема 13 Міжнародні фінанси План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Характеристика сфери міжнародних фінансів. ▪ Міжнародні фінансові організації та інститути. ▪ Передумови виникнення і наслідки глобалізації міжнародних фінансів 	1	-
	Тема 14 Фінансова безпека План <ul style="list-style-type: none"> ▪ Економічний зміст та значення фінансової безпеки у розвитку макроекономічних процесів в окремій країні. ▪ Досвід провідних зарубіжних країн щодо проведення політики фінансової безпеки. ▪ Система показників оцінки економічної безпеки країни за міжнародними стандартами. ▪ Державне управління та динаміка показників щодо оцінки фінансової безпеки в Україні. ▪ Політика фінансової безпеки України в контексті вступу до Європейського співтовариства 	1	-
Усього годин		18	4

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Не передбачено планом	-	-

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Не передбачено планом	-	-

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сутність фінансів, їх функції і роль	5	8
2	Фінансова система	5	8
3	Фінансова політика і фінансовий механізм	5	7
4	Податки і податкова система	2	8
5	Фінанси підприємств	6	8
6	Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система	4	8
7	Доходи і видатки державного бюджету	4	8
8	Місцеві фінанси	5	7
9	Державний кредит та державні цільові фонди	5	7
10	Фінанси населення	5	8
11	Страховання і страховий ринок	5	7
12	Фінансовий ринок	5	7
13	Міжнародні фінанси	5	8
14	Фінансова безпека	5	7
Усього годин		66	106

11. Завдання для самостійної роботи

1. Що спільного і чим відрізняються поняття «фінанси», «фінансові відносини» і «фінансова діяльність».
2. З чого виникла потреба здійснення фінансового розподілу і перерозподілу коштів.
3. Що виражає економічна категорія «Фінанси» і яке її суспільне призначення.
4. З чого складається фінансова система держави, охарактеризуйте сфери фінансів і ланки фінансових відносин.
5. Що включається до складу централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів держави.
6. Складіть за даними статистики структуру фінансових ресурсів держави і прокоментуйте її.
7. Розкрийте суть фінансів через характеристику її основних функцій.
8. В чому полягає суть основного фінансового протиріччя і які основні шляхи його подолання.
9. Назвіть основні причини поширення фінансової кризи.
10. За рахунок яких факторів забезпечується фінансова стабільність.
11. Роль економічних інтересів суб'єктів економіки у формуванні моделі розподільних відносин.
12. Причини, факти і наслідки формування тіньових потоків в системі первинного і вторинного розподілу фінансових ресурсів.
13. Виходячи з ролі і призначення фінансів дайте відповідь на питання, що є основою забезпечення економічного розвитку країни.
14. В чому полягає дискусійність положення щодо функцій фінансів. Визначте своє ставлення до цього питання.
15. Проаналізуйте умови залучення національного багатства до складу фінансових ресурсів держави. Продумайте відповідь на питання: В яких випадках це є результатом поглиблення економічної кризи.
16. На даних структури фінансових ресурсів України охарактеризуйте в якому стані знаходиться економіка.
17. З чого складається фінансова система держави, охарактеризуйте сфери і ланки фінансових відносин?
18. Що включається до складу централізованих і децентралізованих фінансів, чим

вони відрізняються?

19. Охарактеризуйте інфраструктуру фінансового ринку.
20. Охарактеризуйте діяльність органів, які створюють нормативну базу функціонування фінансової системи.
21. Які повноваження в регулюванні фінансової системи мають:
 - ♦ Міністерство фінансів
 - ♦ Національний банк
 - ♦ Рахункова палата
 - ♦ Аудиторська палата
 - ♦ Державна казначейська служба
 - ♦ Державна податкова служба
 - ♦ Комісія з цінних паперів
 - ♦ Державна фінансова інспекція
22. В чому полягає призначення податків і який вплив вони справляють на розвиток економіки.
23. Які функції виконують податки.
24. Назвіть основні елементи оподаткування і дайте їх характеристику.
25. Охарактеризуйте діючі в Україні податки з урахуванням класифікаційних ознак.
26. В чому полягає різниця між прямими і непрямими податками і як їх використання впливає на розподільні пропорції.
27. Дайте визначення податкової системи і охарактеризуйте її побудову в Україні.
28. В чому полягає суть податкової концепції А. Лафера і як вона використовується в Україні.
29. Назвіть основні етапи формування сучасної моделі оподаткування в Україні.
30. Які основні напрями реформування податкової системи, передбачені новим Податковим кодексом України.
31. Охарактеризуйте механізми реалізації податкової політики.
32. Що таке податкове навантаження і які існують методи його зниження.
33. Охарактеризуйте існуючі в світовій практиці податки з обороту і їх соціально-економічну спрямованість.
34. В чому полягають наслідки дії від застосування в Україні податку на додану вартість.
35. Дайте економічну оцінку існуючого в Україні і за кордоном співвідношення між прямими і непрямими податками.
36. Охарактеризуйте спрямованість дії основних форм оподаткування (податку на прибуток, прибуткового податку з громадян, акцизного збору, мита).
37. Еволюція форм і методів оподаткування.
38. Податкові системи зарубіжних країн.
39. Поясніть роль податкової системи у формуванні механізму фінансового розподілу ресурсів і реалізації інтересів суб'єктів економіки.
40. Оподаткування як фактор ціноутворення і розвитку інфляції.
41. Продумайте відповідь на питання, чи можна в умовах лібералізації цін і недосконалої конкуренції однозначно стверджувати, що зниження ставок податку і їх кількості призведе до зростання обсягів виробництва. Обґрунтуйте свою відповідь.
42. Охарактеризуйте рух грошових потоків на підприємстві.
43. Що включається до складу фінансових ресурсів підприємства.
44. Назвіть на які цілі використовується виручка від реалізації продукції, робіт і послуг.
45. Який показник характеризує фінансові результати діяльності підприємства.
46. Розкрийте схему утворення і використання прибутку.
47. Назвіть фактори зростання прибутку підприємства. В чому полягають причини утворення збитків на підприємствах України.
48. Назвіть основні принципи організації фінансів комерційних підприємств.
49. Дайте оцінку фінансової забезпеченості підприємств в Україні.

50. Назвіть основні причини скорочення обігових коштів підприємств в Україні.
51. В чому полягають особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності.
52. Охарактеризуйте роль Закону «Про підприємства» в становленні ринкової економіки.
53. Продумайте, що стримує розвиток виробничої сфери і чи можливе його забезпечення якщо не виконуються такі принципи як: прибутковість, самоокупність, фінансова відповідальність за результати діяльності.
54. Роль ціноутворення у формуванні фінансових результатів підприємства.
55. Обміркуйте ситуацію, що склалася і знайдіть вихід із цього становища.
56. Уявіть, що Ви отримали у спадщину ресторан, але він потребує модернізації. Умовою заповіту є заборона на його продаж. В даний час грошей на реконструкцію ресторану у Вас немає. Але для того, щоб вижити в умовах жорсткої конкуренції необхідні грошові кошти. Які будуть Ваші дії за цих обставин, якщо Ви поставили собі мету збагатитися за рахунок організації ресторанного бізнесу.
57. Охарактеризуйте суть і призначення бюджету.
58. Які ресурси формують бюджет. Дайте оцінку структури бюджетних ресурсів в Україні.
59. Що являє собою бюджетна система України і як здійснюється її регулювання.
60. Як проходить процедура розробки і прийняття бюджету.
61. Дайте оцінку прийнятого на черговий рік бюджету України.
62. Дайте оцінку проекту бюджету на наступний рік і ступеню виконання бюджету поточного року.
63. Ознайомтесь з Бюджетною резолюцією на наступний рік.
64. Згідно з положеннями Бюджетного кодексу визначте компетенцію і відповідальність законодавчої і виконавчої влади у розробці і прийнятті бюджету.
65. Сформулюйте пропозиції по удосконаленню проекту бюджету на наступний рік в межах Вашої ролі у Діловій грі.
66. Які є концепції бюджетної політики, яка застосовується в Україні?
67. Який склад і структура видатків Державного бюджету України?
68. В чому полягають причини утворення бюджетного дефіциту і які можливі джерела його покриття?
69. Назвіть причини утворення профіциту державного бюджету.
70. Характеристика доходної частини державного бюджету України.
71. Назвіть можливі джерела збільшення доходів державного бюджету України.
72. Охарактеризуйте видатки бюджету на соціальну сферу та прокоментуйте їх. Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні місцевих бюджетів. Проблеми достатності доходів місцевих бюджетів і способи їх розв'язання. Характеристика структури витрат місцевих бюджетів.
73. Основні завдання розвитку регіонів та шляхи їх вирішення.
74. Регіональні потреби у фінансових ресурсах та їх перерозподіл.
75. Міжбюджетні відносини і форми їх реалізації. Охарактеризуйте роль і призначення дотацій, субсидій, субвенцій.
76. Роль місцевих фінансів у комплексному розвитку регіонів.
77. Економічна необхідність і сутність державного кредиту.
78. Які є форми і види державного кредиту.
79. Що являє собою державний борг і за рахунок чого він погашається.
80. Які найбільш ефективні джерела погашення державного боргу.
81. Охарактеризуйте тенденцію зміни внутрішнього і зовнішнього боргу в Україні. Які причини її зумовили.
82. Чи представляє загрозу для економіки будь-якої країни існування внутрішнього або зовнішнього боргу.
83. В якому випадку зростання державного бюджету представляє загрозу економічній безпеці.

84. Які Ви знаєте методи управління державним боргом.
85. Чим відрізняється капітальний державний борг від поточного.
86. Які фактори зумовили скорочення зовнішнього державного боргу України.
87. Охарактеризуйте фінанси населення як складову фінансової системи.
88. Назвіть характерні особливості фінансів населення.
89. Які ресурси формує населення, яка їх структура?
90. Що впливає на рішення населення з приводу напрямів використання їх фінансових ресурсів?
91. Чи існує залежність між доходами і витратами населення, як це впливає на структуру витрат?
92. Які показники використовуються для характеристики доходів населення?
93. Охарактеризуйте структуру витрат населення. Чим можна пояснити схильність населення до заощаджень в умовах низького рівня доходів?
94. Як на вашу думку фінанси населення впливають на розвиток економіки?
95. Якими заходами оцінюється діяльність Уряду щодо зростання ролі фінансів населення у розвитку економіки?
96. Які на ваш погляд лишаються невирішеними питання щодо підвищення ролі фінансів населення?
97. Охарактеризуйте організаційну структуру фінансового ринку і його роль у формуванні і розподілі фінансових ресурсів.
98. Що представляє собою ринок цінних паперів.
99. Назвіть основні види цінних паперів і дайте їм характеристику.
100. Охарактеризуйте інфраструктуру фондового ринку і проблеми її створення в Україні.
101. Охарактеризуйте діяльність кредитного ринку України.
102. Охарактеризуйте діяльність і функції фінансових посередників.
103. Які нормативно-правові акти регулюють функціонування ринку цінних паперів.
104. Дайте характеристику сучасного стану розвитку ринку цінних паперів в Україні.
105. Дайте характеристику інструментів ринку цінних паперів.
106. Об'єктивна необхідність і соціально-економічне призначення страхування.
107. Історія виникнення і розвитку страхування і страхової діяльності.
108. Світовий досвід розвитку страхування.
109. Назвіть форми і методи страхового захисту, принципи обов'язкового і добровільного страхування.
110. Охарактеризуйте (за вибором) окрему форму страхування.
111. Які існують форми створення страхових фондів?
112. Дайте оцінку стану розвитку страхового ринку в Україні та вкажіть на причини такого становища.
113. Що таке перестраховання і які можливості розвитку цього виду діяльності в Україні.
114. Що на Вашу думку може дати поштовх для розвитку страхування в Україні?
115. Які існують системи визначення розміру страхового відшкодування?
116. У чому полягає суть взаємовідносин страхових компаній з фінансовим ринком?
117. Чи варто підтримувати ініціативи уряду щодо розширення обсягів кредитування міжнародними організаціями? Наскільки ефективним виявилось використання кредитів МВФ, Світового банку та інших міжнародних організацій. В чому полягають причини зростання державного боргу?
118. Причини та механізми вивозу капіталів за кордон. Чи можливе повернення цих коштів для інвестування власної економіки? Чому дія Указу Президента про амністію капіталу не сприяла тотальній легалізації економіки?
119. Позитивні і негативні наслідки лібералізації зовнішньої торгівлі і їх вплив на фінансове становище України. Перспективи і можливості вступу України до СОТ та інтеграції у Європейський Союз. Взаємовідносини України з міжнародними фінансовими організаціями, оцінка позитивних і негативних наслідків співпраці.

120. Валютна політика в Україні: характеристика та напрями удосконалення.
121. Проблеми валютного регулювання та валютного контролю в Україні і методи їх розв'язання.
122. Роль Євро в міжнародних розрахункових операціях в умовах глобалізації економічних відносин.
123. Оцінка валютного курсу в Україні і прогноз його коливань за різними сценаріями регулювання.
124. Охарактеризуйте сутність фінансової політики. Що є стратегією і тактикою.
125. Які основні завдання реалізує фінансова політика України.
126. Що представляє собою фінансовий механізм, охарактеризуйте його структурну побудову.
127. Розкрийте суть фінансового планування.
128. Які Ви знаєте інструменти фінансового механізму.
129. Яка роль держави в реалізації фінансової політики.
130. Еволюція форм і методів фінансового регулювання.
131. Яка роль фінансового механізму в економіці держави?
132. Які форми й методи регулювання державою складових фінансового механізму?
133. Охарактеризуйте типи і види фінансової політики.
134. Які ви знаєте концепції щодо ролі держави в управлінні економікою?
135. Як використовується фінансовий механізм для активізації економічного зростання?
136. Охарактеризуйте складові частини фінансової політики.

12. Питання для підготовки до екзамену

1. Характеристика бюджетної системи та її принципів.
2. Сутність та структура ринку цінних паперів.
3. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств.
4. Формування і розподіл прибутку підприємств.
5. Характеристика форм і видів державного кредиту.
6. Характеристика бюджетного дефіциту.
7. Сутність та функції фінансів підприємств.
8. Фонди цільового призначення, їх характеристика та порядок утворення.
9. Характеристика форм оподаткування.
10. Причини виникнення та заходи зменшення бюджетного дефіциту.
11. Сутність та призначення фінансового ринку.
12. Характеристика суб'єктів фінансових відносин та їх інтересів.
13. Характеристика видів державного боргу.
14. Принципи страхування.
15. Характеристика факторів, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства.
16. Поняття та види валютних курсів.
17. Сутність фінансового ринку. Характеристика основних операцій на фінансовому ринку.
18. Основні функції та завдання Національного банку України
19. Джерела утворення фінансових ресурсів підприємства.
20. Характеристика місцевих податків і зборів.
21. Характеристика доходів державного бюджету.
22. Назвіть основні концепції побудови бюджетної політики і в чому полягає її суть.
23. Моделі фінансових відносин та їх характеристика.
24. Відмінність державного та банківського кредиту, їх спільні риси.
25. Сутність фінансів, їх функції.
26. Сутність зовнішньоекономічної діяльності, об'єкти, суб'єкти та основні завдання.
27. Характеристика основних прямих податків.
28. Принципи організації фінансів комерційних структур.
29. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю.
30. Характеристика основних непрямих податків.

31. Характеристика основних стадій бюджетного процесу.
32. Фактори, що визначають фінансові результати діяльності підприємств.
33. Стратегія і тактика фінансової політики.
34. Фінансові результати діяльності підприємств.
35. Основні напрямки та методи реалізації фінансової політики.
36. Функції Міністерства фінансів України.
37. Методи реалізації міжбюджетних відносин.
38. Фінансове планування: сутність, методи, принципи, завдання.
39. Суть значення та необхідність фінансового контролю.
40. Принципи побудови податкової системи.
41. Система управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління.
42. Структура витратної частини бюджету домогосподарств.
43. Класифікація податків.
44. Місцеві бюджети, їх роль в забезпеченні адміністративно-територіальних формувань.
45. Класифікація фінансових ресурсів підприємства.
46. Об'єкти і суб'єкти фінансових відносин.
47. Характеристика методів валютного регулювання.
48. Поняття фінансової системи та її складові елементи.
49. Міжнародні фінансові інститути: основні завдання та функції.
50. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її утворення і використання.
51. Основні показники доходів населення.
52. Елементи системи оподаткування.
53. Сутність фінансової політики та її складові.
54. Характеристика місцевих фінансів та їх призначення
55. Бюджетний дефіцит та основні напрямки його скорочення.
56. Характеристика типів фінансової політики.
57. Сутність і функції податків, їх складові елементи.
58. Джерела і методи формування доходів бюджету.
59. Поняття, призначення та основні завдання фондової біржі.
60. Структура та функції Міністерства фінансів України.
61. Учасники фондового ринку, їх характеристика.
62. Причини виникнення і зростання державного боргу.
63. Схема руху грошових коштів на підприємстві та характеристика фінансових ресурсів.
64. Сутність фінансів підприємств та структура фінансових відносин підприємства.
65. Характеристика видів фінансової політики.
66. Суть, роль та економічна значимість страхування.
67. Порядок утворення та напрями використання прибутку підприємств.
68. Міжнародний валютний фонд, функції і напрями його діяльності.
69. Функції та завдання Державної податкової адміністрації України.
70. Характеристика інструментів ринку цінних паперів.
71. Поняття державного боргу.
72. Сутність податкової системи, принципи її побудови.
73. Принципи побудови бюджетної системи.
74. Сутність і призначення фінансів. Характеристика функцій, які виконують фінанси.
75. Сутність та призначення міжбюджетних відносин.

13. Тематика курсових робіт

1. Фінансова політика України на сучасному етапі економічного розвитку.
2. Фінансова система, її значення в організації роботи по управлінню фінансами.
3. Роль первинних доходів у формуванні доходів і витрат кінцевого споживання і їх вплив на розвиток економіки.
4. Структурна перебудова економіки України і роль фінансів у її забезпеченні.
5. Боротьба з бідністю в Україні і можливості фінансів в її здійсненні.
6. Методи забезпечення фінансового піднесення економіки України.

7. Ресурсозбереження як засіб розширеного відтворення фінансових ресурсів і методи його забезпечення.
8. Уроки реформування фінансової системи України.
9. Фінанси населення, зростання їх ролі в умовах ринкової економіки.
10. Фактори розширеного відтворення фінансових ресурсів підприємства і методи їх активізації.
11. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств.
12. Прибуток як фактор розширення обігових коштів і збільшення обсягів виробництва.
13. Формування і використання прибутку у пошуку резервів росту виробництва.
14. Характеристика фінансових потоків на підприємстві з урахуванням потенціалу можливого їх зростання та втрат від тіньових операцій.
15. Зростання ролі малого бізнесу в Україні в контексті економічного розвитку та зміцнення фінансового потенціалу.
16. Причини виникнення і закономірності розширення тіньової економіки в Україні.
17. Розбіжності інтересів суб'єктів суспільних відносин і роль їх подолання для розвитку економіки.
18. Вплив податкової системи на формування доходів суб'єктів економіки і методи його активізації.
19. Роль оподаткування в розшаруванні доходів населення і зниженні життєвих стандартів.
20. Характеристика податкового навантаження на суб'єктів економіки і показники його визначення.
21. Співвідношення прямого і непрямого оподаткування і його вплив на платоспроможний попит і показники виробництва.
22. Роль місцевих бюджетів та їх вплив на формування повноцінної бази місцевих фінансів.
23. Податкові системи зарубіжних країн та використання їхнього досвіду в Україні.
24. Еволюція форм оподаткування та становлення податкової системи України.
25. Оборотні податки (з реалізації, з продажу, ПДВ), практика їх застосування в різних країнах і наслідки дії.
26. Цільові фонди: мета створення, порядок функціонування та ефективність використання.
27. Проблеми наповнення доходної частини бюджету та методи їх розв'язання.
28. Пенсійна реформа і роль цільових пенсійних фондів в її реалізації.
29. Джерела формування доходної частини бюджету України і методи їх розширення.
30. Концепції бюджетної політики та досвід їх застосування в світовій практиці.
31. Бюджетний дефіцит: його зв'язок з макроекономічними показниками та характеристика методів його подолання.
32. Державний борг України: причини виникнення, динаміка зростання та можливості подолання.
33. Механізм реалізації грошово-кредитної політики держави.
34. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності в Україні: економічна доцільність та оцінка наслідків.
35. Валютна політика в Україні: характеристика та напрями удосконалення.
36. Роль Євро в міжнародних розрахункових операціях в умовах глобалізації економічних відносин.
37. Оцінка валютного курсу в Україні і прогноз його коливань за різними сценаріями регулювання.
38. Проблеми становлення і розвитку страхового ринку в Україні та методи їх розв'язання.
39. Механізм державного регулювання банківської системи України.
40. Перспективи вступу України до ЄС в контексті напрямів фінансової безпеки.

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінанси» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді *усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проектів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді *письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю *проведення екзамену або заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).*

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Фінанси» є підсумковий контроль – екзамен.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10

6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота	В	И	И	Сума
--	---	---	---	------

Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							Самостійна робота		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	10	50	100
Модульний контроль 1 - 20							Модульний контроль 2 - 20									

Приклад для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
40	10	50	100

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Фінанси» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

Методичне забезпечення

1. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
2. Бюджетний кодекс України за редакцією станом на вересень 2013 року.
3. Господарський кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
4. Податковий кодекс. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
5. Цивільний кодекс України, затверджений 16.01.2003 р. № 435-IV Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
6. Кодекс законів про працю України, затверджений 10.12.1971 р. № 322-VIII. (зі змінами та доповненнями).
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями).
8. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» – із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 21.12.2017р. № 2258-VIII. (зі змінами та доповненнями).
9. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993р. № 2939-XII (зі змінами та доповненнями)
10. Закон України «Про оплату праці», затверджений 24.03.95 р. № 108/95-ВР (зі змінами та доповненнями).
11. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 21.12.2000// Уряд. кур'єр. 2001. №8.
12. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» від 30.10.96 // ВВР України.1996. №51
13. Закон України «Про державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів» від 22.12.1994 // ВВР України. 1995. №4

14. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів» від 10.12.97 // ВВР України. 1998. №15
15. Закон України «Про плату за землю» від 19.09.96 // ВВР України. 1996.
16. Закон України «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів» № 378/96–ВР від 3.04.1997 (з наступними змінами та доповненнями // Уряд. кур'єр –1997. – №55-56
17. Міжнародні стандарти аудиту (редакція 2014 року) I, II та III том (чинні з 01.02.2016 року), Режим доступу <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayinska-mova/>.
18. Національне Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Режим доступу: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>
19. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. (зі змінами та доповненнями) Режим доступу <https://ips.ligazakon.net/document/SH000503>
20. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0893-99>
21. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.

20. Рекомендована література

Основна

1. Фінанси: навчальний посібник / І.В. Журавльова, О.В. Гаврильченко, О.П. Полтініна та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І.В. Журавльової. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
2. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
3. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344 с
4. Міжнародні фінанси: навч. посібник / О.В. Мицак, Т.Я. Андрейків, І.Р. Чуй. Львів: видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2020. 196 с.
5. Національні фінанси: Підручник. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.
6. Ярошевич Н.Б. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. 298 с.
7. Василик О.Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. К.: НІОС, 2003.
8. Василик О.Д. Теорія фінансів: Навч. посібник. К.: НІОС, 2003.
9. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. К.: НІОС. 2000. 416 с.
10. Максимова В.Ф. Організація державного фінансового контролю: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2012. 276 с
11. Опарін В.М. Фінанси. К.: КНЕУ, 2005.
12. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навч. посібник. К.: Кондор, 2005. 400 с.
13. Чернелевський Л.М., Редзюк Т.Ю. Податковий облік і контроль. Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Пектораль, 2006. 316 с.
14. Фінанси і основи: Підручник / Під кер-вом і за наук. Ред. М.В. Грідчіної, В.Б. Захожая. 2-ге вид. випр. і допов. К.: МАУП, 2004.
15. Фінанси / Підручник / Під кер-вом і за наук. Ред. В.М.Федосова. 2-ге вид. випр. і допов. К.: КНЕУ, 2010.
16. Утенкова, К.О. Аудит: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2011. 408с.
17. Хмельков А.В. Державний фінансовий контроль: навчальний посібник / А.В. Хмельков. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 549 с.
18. Чумакова І.Ю. Державний фінансовий контроль: підручник /Чумакова І.Ю., Шульга Н.В.; за заг.ред. О.А. Петрик. К.: КНЕУ, 2013. 412.

Додаткова

14 Варналій З.С. Фінансові інститути та їх значення у розвитку сучасного фінансового ринку України / З.С. Варналій // Економіка і регіон. Полтава: ПолтНТУ, 2016. № 4 (59). С.18-25. (Index Copernicus).

15 Варналій З.С., Живко З.Б., Білик Р.Р., Онищенко С.В., Живко М.О. Фінансова безпека: навч.посібник; за ред.З.С.Варналія. Львів: Ліга-Прес, 2018. 300 с.

16 Вплив глобальних фінансів на валютно-фінансову систему України: Монографія / [Богдан Т.П., Шаров О.М., Сльозко О.О. та ін.]; за ред. д-ра. екон. наук Т.П. Богдан ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2017. 356 с.

17 Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Плужников І.О., Бабич Л.М., Соколовська А.М., Чередніченко Ю.В. Засади формування бюджетної політики держави. Наукова монографія/ за наук.ред. М.М.Єрмошенка. К.: НАУ, 2004. 284 с.

18 Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А. Фінансовий менеджмент. Курс лекцій. К.: НАУ, 2004. 506 с.

19 Єрмошенко М.М., Гарячева К.С., Ашуєв А.М.. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства. Препринт наукової доповіді / За наук.ред. д.е.н., проф. М.М.Єрмошенка. К.: НАУ, 2005. 78 с.

20 Єрохін С.А. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2005. 240 с. (лист №14/18.2- 2230 від 14.12.2004р).

21 Жук В. Регіональні та структурні особливості доходів і видатків населення // Аналітичні огляди проблем і подій суспільного розвитку. К.: НІСД, 2006, № 6.

22 Кізіма А.Я. Податковий менеджмент: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2002. 166с.

23 Коваленко В.В. Фінансовий ринок України: сутнісний та функціональний аспекти / В. В. Коваленко // Економічний форум. 2017. №2. С. 286-295.

24 Крисоватий А.І., Десятник О.М. Податкова система: Навч.посіб. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 331с.

25 Маслова С.О. Опалов О.А. Фінансовий ринок: Навч. посібник, 3-тє вид., виправлене. К.: Каравела, 2004. 344 с.

26 Мочерний С.В., Фомішина В.М., Тищенко О.І. Економічна теорія для менеджерів: Навч. посібник. Херсон: «Олді-плюс», 2006. 625 с.

27 Олійник О.В., Філон І.В. Податкова система: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 456с.

28 Омелянович Л.О. Податкова система: Навч.посіб. (друге видання перероблене і доповнене) / Л.О.Омелянович, О.О. Папаїка, В.О. Орлова, О.В.Веретенникова. Донецьк: Дон дует, 2005. 276 с.

29 Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В. Податкова система. Підручник / За загальною редакцією С.М.Онисько. Львів: «Магнолія Плюс», 2004. 312с.

30 Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник. 2-ге вид., доп. І перероб. К.: КНЕУ, 2005. 240 с.

31 Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія / Ю.М. Харазішвілі; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 304 с.

32 Скорик Г.І., Швецова М.Б., Стецюк П.І. Вступ до макро- і мікроекономіки: Навчальний посібник / Г.І. Скорик, М.Б. Швецова, П.І. Стецюк. Друге видання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 164 с.

21. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі інтернет Органи державного управління і національні інститути

Офіційна сторінка Президента України www.president.gov.ua

Верховної Ради України <https://www.rada.gov.ua/>

Урядовий портал Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua

Національний банк України www.bank.gov.ua

Міністерство економіки України www.me.gov.ua

Міністерство фінансів України www.minfin.gov.ua

Державна казначейська служба України <https://www.treasury.gov.ua/ua>

Державний комітет статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Державна аудиторська служба України <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>

Державна податкова служба України <https://tax.gov.ua/>

Рахункова палата України <https://rp.gov.ua>

Національні науково-дослідні інститути та центри

Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua

Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова

www.uceps.org

Інститут економічних досліджень і політичних консультацій www.ier.kiev.ua

База українського законодавства в Інтернет www.lawukraine.com

Наукові та електронні бібліотеки в Україні

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського www.nbuv.gov.ua

Національна парламентська бібліотека www.alpha.rada.kiev.ua

Електронна бібліотека Львівської комерційної академії www.dev.lac.lviv.ua/lib

Наукова бібліотека імені Максимовича www.lib-gw.univ.kiev.ua

Дніпропетровська обласна наукова бібліотека www.libr.dp.ua

Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека імені К.А.Тімірязєва

www.library.vinnitsa.com

Львівська електронна бібліотека імені В.Стефаніка www.lsl.lviv.ua

Одеська державна наукова бібліотека імені М.Горького www.ognb.odessa.ua

Велика економічна бібліотека www.economics.com.ua

Електронна бібліотека www.lib.com.ua

Міжнародні економічні і фінансові організації

Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org

Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd